

Yttranden över förslaget till effektivare taxering

Sammanställda av Assessor G. Åström

Då det kan vara av intresse att taga del av några remissyttranden över 1950 års skattelagssakkunnigas förslag till effektivare taxering, återges här en del av desamma i vad de avser taxeringsorganisationen och taxeringsarbetet i första instans.

Statskontoret

är inte övertygat om att den föreslagna personalen kan fullt utnyttjas hela året. I varje fall anses det lämpligast att man tills vidare stannar för en sådan avvägning av tjänstemannauppsättningen inom taxeringsnämnderna att en del göromål även i fortsättningen avses fullgjorda som bisyssleuppdrag.

Beträffande lönegradsplacering av de föreslagna taxeringskonsulenterna framhåller statskontoret, att de sakkunniga har tänkt sig 11—18 för konsulenter i enklare distrikt och 21—25 för de mera kvalificerade. Beträffande de förra anser statskontoret att de bör upptas i gängse biträdesgrader. Högre än 15:e enses ej motiverat. Beträffande de högre bör löneställningen avvägas efter den för landskanslistpersonalen gällande, varav följer att även för dem den fastställda befordringsgången bör

härav överför fordonet till ett annat läns bilregister. Överföring av fordon från bilreservregistret till bilregistret föranleder vidare inte avgift, såvida inte fordonet bytt ägare under den tid det stod i bilreservregistret eller fordonet överfördes till bilreservregistret i samband med förvärvet och avgift på grund härav då ej utgick.

komma till användning. Förslaget att vissa taxeringskonsulenter skulle komma i 27:e lönegraden avstyrkes alltså. Statskontoret är inte berett att godtaga förslaget om 800 tjänster utan detta bör bli föremål för närmare utredning, där man tar hänsyn till att vissa arbetsuppgifter bör utföras som bisyssleuppdrag.

Kammarrätten

anser rutinerad arbetskraft behövas för att få effektivare taxering. Men det nya systemet kan leda till vissa olägenheter. De kanske ofta oerfarna taxeringskonsulenterna skulle måhända inte komma att omfattas med det erforderliga förtroendet av allmänheten och de kanske inte heller kunna komma att klara sina maktpåliggande uppgifter utan att irritation uppstår. Ätminstone inom jordbruksdistrikt synes konsulenterna inte vara de lämpligaste att utföra det egentliga taxeringsarbetet. Vidare kan arbetet i taxeringsnämnderna komma att påverkas ogynnsamt. I en del fall kommer konsulenten att dominera nämndens arbete och beslut; i andra fall, där ordföranden är kunnig och intresserad, kommer troligen långa diskussioner att uppstå i nämnden. Ordförandeuppdraget blir därvid betungande och sammanträdena långa.

Riksräkenskapsverket

påpekar, att det är föga sannolikt att en organisation med taxeringskonsulenter i 11—18 lönegraderna skulle kunna erbjuda förutsättningar för en effektivare taxering.

ring. Det bör övervägas om inte den nuvarande organisationen skulle kunna upp- rustas, bl. a. så att taxeringsuppdragen göres mera attraktiva genom en skälig höj- ning av taxeringsarvodena, att biträdes- hjälp ställes till förfogande för rutingöro- målen och att tillgången på kvalificerad taxeringspersonal på länsstyrelserna ökas med sikte på taxeringsrevisioner och annan mer krävande kontroll.

Riksskattenämnden

delar de sakkunnigas uppfattning att taxer- ingsarbetet i 1:a instans bör ske under medverkan av heltidsanställda taxerings- konsulenter. Man bör dock inte låsa orga- nisationen för hårt utan anpassa den efter växlande förhållanden och lokala behov. Vidare bör i största utsträckning tillvara- tas den sakkunskap och rutin, som redan nu finns att tillgå. Frågan om bl. a. härads- skrivarnas och kronokamrerarnas medver- kan i taxeringsarbetet bör undersökas. Önskvärt är att taxeringskonsulenterna placeras hos de lokala skattemyndigheterna för att allmänheten skall få möjlighet att få kontakt med dem. Det finns inte fog för att nedvärdera den insats, som taxer- ingsordförandeskapet måste komma att innebära. Det lär inte heller vara möj- ligt eller ens önskvärt att helt eller huvud- sakligen anlita endast länsstyrelsens per- sonal för ordförandeskapen. Nämnden till- råder en gradvis skeende övergång till det nya systemet. Detta torde nämligen vara en förutsättning för att konsulentinstitu- tionen skall kunna byggas upp med perso- nal, som är lämpad och besitter tillräckliga kvalifikationer för uppdraget.

Överståthållarämbetet

anser att taxeringsarbetet bör ske under

medverkan av heltidsanställda taxerings- konsulenter. Dessa tjänstemän bör tillika vara ordförande i taxeringsnämnderna. Lönesättningen för konsulenterna anses inte tillfredsställande. Särskild utredning därom är önskvärd. Övergången till det nya systemet bör ske successivt.

Länsstyrelsen i Stockholms län

framför i ett flertal betydelsfulla avseen- den allvarliga erinringar. De sakkunnigas tanke att genom anlitan- de av tjänstemän för taxeringsarbetet lekmännens medver- kan skulle väsentligen begränsas, kan inte biträdas. Lekmännens aktiva medverkan är omistlig. Om lekmännens medverkan blir alltmer formell och taxeringsväsendet förs över på en taxeringsbyråkrati, ligger nära till hands att befara att en utbredd opinion reser krav på kontroll över taxeringstjän- stemännen i någon form. Förslaget inne- bär i realiteten att det egentliga taxerings- arbetet skall utföras av tjänstemän. Läns- styrelsen anser att särskilda tjänstemän skall biträda taxeringsnämnderna vid ge- nomgång och granskning av taxeringsma- terialet men de bör självfallet rådföra sig med ordföranden före sammanträdet be- träffande större eller mera svårbedömda fall. Något kronoombud eller annan av länsstyrelsen utsedd ledamot erfordras inte men en kommunvald ledamot bör jämte konsulenten ha genomgått materialet före sammanträdet.

Enligt länsstyrelsens mening talar myc- ket för att konsulenterna skulle anknytas till den lokala skattemyndigheten: Bättre kontakt med klientelet; då en skattskyldig vänder sig till debiteringsförrättaren för att han anser sig ha fått för hög skatt, bör han kunna ha möjlighet att få besked ome- delbart. Statens Organisationsnämnd för-

bereder centralisering av debiteringsarbetet och frigöres de lokala skattemyndigheterna från detta arbete, kan möjlighet finnas att i stor utsträckning utnyttja de lokala skattemyndigheterna inom taxeringsorganisationen. Det arbete, med källskatten, som dessa myndigheter alltjämt — även efter en centralisering av debiteringsarbetet — skulle ha att syssla med, förutsätter att deras verksamhetsort alltjämt finns förlagd centralt i bygden, så att de skattskyldigas intressen tillgodoses och kontakten med kommunalförvaltningarna bevaras. Den nuvarande personalen på länsstyrelsen är för arbetstyngd för att medhinna tjänsteuppdrag som taxeringsordförande. Visserligen åtager sig f. n. landsstatstjänstemän i stor utsträckning taxeringsuppdrag som ett avlönat fritidsarbete, men därav följer inte att motsvarande arbete kan inordnas bland tjänstegöromålen. Det påpekas också att en stor del taxeringssammanträden i de kommunvalda ledamöternas intresse äger rum om kvällarna. Om länsstyrelsens tjänstemän skall som ett tjänsteuppdrag deltaga i arbete på så obekvämt arbetstid, måste kompensation i någon form lämnas. — Det är ägnat att förvåna att de sakkunniga tänker sig förslaget genomförande till den 1/1 1956. Ett genomförande måste ske etappvis, då konsulentspiranterna måste omsorgsfullt utbildas. Enligt länsstyrelsen måste den gamla taxeringsorganisationen länge bibehållas för att successivt ersättas av den nya i den mån konsulenter hinner utbildas. I fråga om sorteringen av taxeringsmaterialet framhålles, att detta helst bör ske av kommunala organ.

Länsstyrelsen i Uppsala län

framhåller de stora rekryteringssvårigheterna att få konsulenter. Länsstyrelsen är

tvöksam om man redan nu kan binda sig för en så stor och kostsam taxeringsorganisation, som en tjänstemannataxering för med sig. Man bör därför begränsa antalet fast anställda konsulenter. Förslaget bör dock i princip utföras, men arbetet i organisationen torde kunna i icke ringa omfattning utföras som bisysslor av även andra för taxeringsarbetet väl kvalificerade personer, i första hand vissa av nuvarande taxeringsnämndsordförande. Åtminstone en del av konsulenterna bör förläggas till häradsskrivarkontoren. Länsstyrelsen anser inga vägande skäl tala mot att förena ordförandeskap och konsulentkap i taxeringsnämnd.

Länsstyrelsen i Södermanlands län

kan inte tillstyrka förslaget att tillskapa en stor, relativt lågt avlönad tjänstemannakår, som skall göra det väsentliga taxeringsarbetet. Man borde i stället främst bereda taxeringsnämndsordförandena sådan ersättning att man kan få kvalificerade personer och även avlasta dem från rutinarbete.

Länsstyrelsen i Östergötlands län

påpekar, att i de sakkunnigas betänkande dominerar det fiskaliska intresset. Det framhålles, att den förankring hos allmänheten som ett starkt lekmannainflytande i taxeringsarbetet utgör har stor betydelse. Länsstyrelsen hävdar att den omständigheten att taxeringsarbetet utförts som bisyssla inte i och för sig medfört ett försämrat resultat. Ordförandeposterna bör inte vara förbehållna tjänstemän utan härtill bör också lekmän kunna förordnas i den omfattning länsstyrelsen finner lämpligt.

Länsstyrelsen i Kronobergs län

tillstyrker förslaget om inrättande av fasta konsulttjänster. Sorteringen av deklara-tionsmaterialet bör ske på häradskrivar-kontoren. De föreslagna lönerna för kon-sulenterna synes låga. En riktig taxering kan emellertid inte ske utan hjälp av den lokala sakkunskapen. Länsstyrelsen före-slår därför, att taxeringsarbetet får fort-gå som hittills. Ordföranden bör befrias från sortering och få hjälp vid utredning-ar, längdföring och expeditjonsarbete av heltidsanställda konsulenter, som skulle vara underställda ordföranden. Uppdraget som taxeringsnämndsordförande blir så krävande, att det inte kan utföras av läns-styrelsetjänstemän på tjänstetid. Det blir nödvändigt att även i fortsättningen för-ordna även andra personer till taxerings-nämndsordförande.

Länsstyrelsen i Kalmar län

föreslår att arbetet i taxeringsnämnderna effektiviseras genom anställande av kon-sulenter inom fögderier och anskaffande av biträden samt att längdföringen åläg-ges häradskrivaren. Såsom huvudregel bör alltså gälla att till taxeringsnämnds-ordförande bör utses personer i kommu-nerna, vilka ha god ords- och personkän-nedom och insikt i taxeringsförfattning-arna. Till ordförandens förfogande bör ställas biträde och den nuvarande taxe-ringskonsulentinstitutionen utbyggas så, att inom varje fögderi finns en eller flera konsulenter som skall vara knutna till fög-deriorganisationen och ha till uppgift att förbereda och granska deklARATIONER av svårhanterlig art. Förslaget kan inte utan en väsentlig omarbetning läggas till grund för lagstiftning.

Länsstyrelsen i Gotlands län

understryker att en övergång till det före-slagna systemet inte kan ske på en gång, eftersom person- och lokalfrågorna först måste lösas. Det går inte att förordna enbart länsstyrelse- och häradskrivaretjän-stemän till taxeringsnämndsordförande.

Länsstyrelsen i Blekinge län

avstyrker i princip sådan ny-organisation av taxeringsnämnderna som avser anknyt-ning av ordförandeuppdragen till tjänste-män vid länsstyrelsen eller lokal skatte-myndighet. Förstärkning av 1:a instans kan tänkas ske genom att denna med bibehållen organisation i övrigt tillföres biträdes hjälp för tekniskt arbete och ökat stöd av konsulenter vid deklara-tions-granskningen.

Länsstyrelsen i Kristianstads län

anser tjänstemannataxering i princip riktig och förordas, om med sådan taxering avses att gransknings- och utredningsarbetet skall utföras av utbildade tjänstemän som uppdrag i tjänsten. Övergången blir emel-lertid svår på grund av personalbrist. Att endast tjänstemän å länsstyrelsen och de lokala skattemyndigheterna skall förord-nas till taxeringsnämndsordförande av-styrkes. Möjligheten att till ordförande ut-se lämpliga personer i kommunerna bör kvarstå. Ordföranden bör med hänsyn till det arbete uppdraget kommer att kräva, även i fortsättningen tillerkännas viss ersättning.

Länsstyrelsen i Malmöhus län

kan inte förstå varför inte kunniga och in-tresserade lekmän skulle kunna få för-ordnas som taxeringsnämndsordförande.

Det synes också naturligt att utnyttja de lokala skattemyndigheterna i taxeringsorganisationen, då detta ur allmänhetens synpunkt är en vinst. Därför är det värt beaktande att decentralisera taxeringskonsulenterna. Länsstyrelsen föreslår att taxeringskonsulenterna t. v. får anställas även under fria anställningsformer, t. ex. mot ackordsersättning. Taxeringskonsulenterna bör placeras hos de lokala skattemyndigheterna, men en del synes böra anställas för att stå till taxeringsintendentens omedelbara disposition för granskningar i speciellt svårarbetade distrikt.

Länsstyrelsen i Hallands län

biträder inte förslaget om att taxeringsnämndsordförande skall vara tjänsteman hos länsstyrelse eller lokal skattemyndighet. Även annan person bör kunna utses. Riktigast och bäst ur alla synpunkter anses vara att ordförandeskapet fullgöres såsom särskilt uppdrag med lämpligt arvode. Taxeringskonsulenterna bör granska deklARATIONER och göra utredningar. Sorteringen av deklaramaterialet bör åvila de lokala skattemyndigheterna liksom också längdföringen. Konsulenterna bör vara placerade på länsstyrelsen. Övergången blir enligt länsstyrelsens mening svår.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län

anser det visserligen nödvändigt att taxeringsarbetet i 1:a instans sker av tjänstemän i heltidsarbete. Men frågan gäller både arten och graden av ökat tjänstemannainflytande. Länsstyrelsen avråder bestämt från sådan minskning av lekmannainflytandet, som föreslagits. Taxeringsnämndsordförandenas fortsatta medverkan med aktivt arbete som bisyssla anses alltjämt

ofrånkomligt nödvändig. Länsstyrelsen understryker därför kraftigt vikten av att reformen inte utformas så eller genomföres på sådant sätt att den kommer att innebära en omkastning från den nuvarande ytterligheten med otillräckligt betalda ordförande i orimligt forcerat korttidsarbete till en annan ytterlighet, där taxeringsarbetet skulle bäras upp av heltidsanställda, vilkas brist på erfarenhet och kompetens skulle framstå som uppenbar för en nämnd. Förslaget att taxeringsnämndsordförande skall vara tjänsteman vid länsstyrelse eller lokal skattemyndighet är omöjligt att genomföra. Oförklarligt är att ordförande som hittills förordnas. I varje fall bör ordförandens arbete göras med arvode. Omorganisation måste ske etappvis. Den nya personalen bör tillföras de lokala skattemyndigheterna.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län

kan inte förorda en taxeringsorganisation enligt förslaget. Man bör arbeta på lång sikt. Taxeringsnämndsordförande bör kunna befrias från enklare arbetsuppgifter, längdföring och sortering och man bör inte hastigt rasera den nuvarande organisationen. En utbyggnad på lång sikt av nuvarande taxeringskonsulentorganisation skulle säkert vara ett viktigt led i strävandena efter en effektivare taxering.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län

påpekar att man inte lär kunna inom överskådlig tid besätta huvuddelen av ordförandeskapen med tjänstemän. Därför måste man räkna med att som taxeringsnämndsordförande få anlita även andra personer. En ny organisation kan bringas att successivt växa fram ur den nuvarande. Konsulentsysslan torde under en över-

gångstid kunna fullgöras som bisyssla mot arvode. Även uppdrag som taxeringsnämndsordförande kan på motsvarande sätt innehavas av nuvarande taxeringsnämndsordförande.

Länsstyrelsen i Värmlands län

vill gå varligt fram. Även andra personer än tjänstemän bör kunna utses till taxeringsnämndsordförande. Det går inte att på kort tid få fram taxeringskonsulenter. Ordförande i taxeringsnämnd bör därför t. v. behållas vid sina befogenheter och åligganden men allt bör göras för att underlätta ordförandenas arbete: kommunerna torde kunna handha sorteringsarbetet och önskvärt är att de lokala skattemyndigheterna handha längdföringen. Vidare är det nödvändigt att ordförandenas och kronoombudens arvodesfråga upptas till omprövning, varvid en väsentlig arvodesförhöjning är oundgängligen nödvändig. De sakkunniga anses ha alltför lätt behandlat ordförandespörsmålet, vilket tarvar en grundlig undersökning och prövning. Länsstyrelsen anser alltså att taxeringskonsulenter utbildas och anställas med rätt för länsstyrelsen att stationera dem på länsstyrelserna eller hos de lokala skattemyndigheterna och att uppdragen som taxeringsnämndsordförande gives annat innehåll allteftersom konsulenternas antal tillväxer och ombildas på sätt som kan bli föremål för reglerande bestämmelser i särskild ordning.

Länsstyrelsen i Örebro län

framhåller att arbetet visserligen skulle bli effektivare med heltidsanställda taxeringstjänstemän men svårighet finns att skaffa personal. Länsstyrelsen varnar för att lägga taxeringsnämndsordförandeupp-

dragen på länsstyrelsetjänstemän och de lokala skattemyndigheterna och understryker, att ordförandeuppdragen allt framgent bör anförtros åt lekmän.

Länsstyrelsen i Västmanlands län

påpekar att i betänkandet ej finnes motivering för att helt utdöma den nuvarande organisationen. Arbetet måste emellertid rationaliseras och arbetshjälp beredas taxeringsnämndsordförandena liksom utökat biträde av taxeringskonsulenter. Dessa bör placeras i fögderierna. Ordförande-frågans lösning enligt de sakkunnigas förslag skulle enligt länsstyrelsen inom kort medföra att landet skulle sakna för uppgiften kvalificerade personer i den utsträckning som är och blir nödvändig.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län

anser att man torde kunna få en effektivare taxering utan allt för stor påbyggnad av nuvarande organisation. Länsstyrelsen föreslår bl. a. att sortering av deklaramaterialet anförtros kommunerna och att å häradsskrivarkontoren placeras en landskanslist med uppdrag att jämte häradsskrivaren som konsulent biträda samtliga taxeringsnämnder i fögderiet.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län

inser icke nödvändigheten av att obligatoriskt förse taxeringsnämnd med särskild föredragande. Ordföranden bör liksom nu vara föredragande. Ej heller anses lämpligt att taxeringsnämndsordförandeskapet skall vara tjänsteåliggande. Ordförandena bör med vissa tekniska lättnader fungera som hittills och vara arvodeslönade.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län

anser att förslaget bör bli föremål för översyn. Väsentlig effektivisering kan uppnås inom ramen för gällande taxeringsförordning genom en omedelbar ökning av taxeringsrevisorerna så att initiativgranskningar kan ske. Vissa lättnader i expeditionellt avseende bör beredas taxeringsnämndsordförandena.

Länsstyrelsen i Jämtlands län

framhåller, att minskat lekmannainflytande är betänkligt. En övergång till organisation enligt förslaget bör ej ske f. n. Inom ramen för nuvarande organisation bör effektivisering kunna ske genom ökning av nuvarande konsulentorganisation. Kommunerna bör ombesörja ordnande av taxeringsmaterialet. Ordförandenas arvoden

bör väsentligt höjas. Längdföringen bör ske av häradsskrivarna.

Länsstyrelsen i Västerbottens län

påpekar, att konsulenterna inte kan få erforderlig förtrogenhet med förhållandena ute i länet. Taxeringskonsulenterna bör ingå som kronoombud i nämnderna och taxeringsnämnderna i övrigt bibehållas i nuvarande form och sammansättning. De bör dock få tekniska lättnader. Direkt olyckligt anses vara om taxeringsnämndsordförandena utses enbart bland länsstyrelsetjänstemän och lokala skattemyndigheter och om dessa skulle utföra uppdraget i tjänsten.

Länsstyrelsen i Norrbottens län

anser, att nuvarande organisation bör bibehållas med tekniska lättnader för taxeringsnämndsordförandena.